

The background of the cover features a night-time aerial view of a coastal town with illuminated houses and a waterfront. Overlaid on this scene are various digital and technical graphics, including a grid of blue dots, a white line graph with two peaks and two troughs, and several blue arrows pointing in different directions. The Siemens logo and tagline are positioned in the top left corner.

SIEMENS

Ingenuity for life

Årsrapport 2016

Siemens A/S

siemens.no

Innhold

A.

Siemens AS

A.1 s 3

Det digitale skiftet

A.2 s 4

Årsberetning

B.

Nøkkeltall

B.1 s 7

Nøkkeltall

C.

Årsberetning

C.1 s 8

Resultatregnskap

C.2 s 9

Balanse

C.3 s 11

Kontantstrømoppstilling

C.4 s 12

Noter

D.

Revisjonsberetning

D.1 s 32

Revisjonsberetning

D.2 s 34

Siemens adresser i Norge

A.1 Det digitale skiftet

Siemens har i nesten 170 år jobbet med å utvikle teknologi som bidrar til å løse noen av de store utfordringene samfunnet vårt står overfor. Utviklingen fortsetter i en enorm fart, og vår verden blir stadig mer knyttet sammen. Milliarder av intelligente enheter og maskiner genererer enorme mengder data, som danner en bro mellom den virkelige og den virtuelle verden. Å gjøre om denne mengden data til verdifull informasjon er en viktig suksessfaktor, og krever at Siemens fortsetter å tenke på nye måter.

Digitaliseringen påvirker oss og våre kunder. I Siemens har vi stor tro på at digitaliseringen representerer store forretningsmuligheter - i industri- og energisektoren, og innen transport og infrastruktur.

Året som har gått har blitt brukt på å forstå kundenes utfordringer bedre, for dermed å kunne utvikle nye digitale løsninger. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre vår egen kunnskap og forståelse, og vi tar om bord ny kompetanse for å holde høy fart i denne endringsprosessen. Vi i Siemens er godt forberedt på det digitale skiftet, og vi har et mål om å være den ledende aktøren av denne utviklingen. Helt siden Werner von Siemens grunnla selskapet, har vi i Siemens vært drevet av den samme tankegangen: Aldri vær helt fornøyd med status-quo, se alltid etter bedre løsninger, ta personlig eierskap for utviklingen og bryt nye grenser ved hjelp av teknologi.

Det siste året har vi i Siemens innført og jobbet etter begrepet "Ingenuity for life". Dette er ikke i utgangspunktet noe nytt, men fokuserer på å fremheve det vi ønsker å være kjent for. "Ingenuity" står for innovasjon og ingeniørkunnskap, og det handler om å være smart, original og oppfinnsom når man skal løse vanskelige utfordringer. "For life" relaterer seg til vår rolle i samfunnet. Vi jobber for å løse de store spørsmålene og utvikle et bærekraftig samfunn. "Ingenuity for life" representerer dermed vår utrettelige innsats og løfte om å skape verdi for kundene, ansatte og for samfunnet. Vi leverer på dette løftet ved å kombinere innovasjon med kunnskap innen områdene elektrifisering, automatisering og digitalisering og ved å være en partner man kan stole på.

Raskere og mer fleksibel produksjon

Digitalisering forandrer produksjonen. Både prosessindustrien og annen produksjon kan øke produktiviteten når produktutvikling, produksjon og logistikk smelter sammen i den virtuelle og virkelige verden. Det hjelper produsenten til raskt å reagere på kundenes individuelle ønsker og dermed øke konkurransekraften.

Konkurransen mellom industribedrifter er tøffere enn noensinne. Digitaliseringen fører produksjonsprosessene i en ny retning: fabrikker, produkter og maskiner blir stadig tettere bundet sammen i en integrert verdikjede. De største utfordringene for prosessindustrien og annen produksjon er de samme: kortere tid fra idé til ferdig produkt, og økt fleksibilitet og effektivitet.

Siemens har mange nye innovasjoner som muliggjør oppgradering til de nyeste digitale produktutviklings- og produksjonsmetoder. Som et resultat, kan bedriften forbedre fleksibilitet og hurtighet hos kundene vesentlig, og dermed oppnå en høyere kundetilfredshet.

Optimalisert infrastruktur i og mellom smarte byer

Sensorer, software og kontrollsystemer kjennetegner en intelligent infrastruktur. Det vil si en infrastruktur som får trafikken til å flyte, reduserer energiforbruket, beskytter miljøet, og sikrer at byene er et godt sted å bo og jobbe.

En funksjonell infrastruktur er ryggraden, ikke bare i byer, men i hele samfunnet. Den sikrer mobilitet, energi, vann, sikkerhet og en høy livskvalitet. Lokale og nasjonale beslutningstakere skal sikre at infrastrukturen lever opp til både nåværende og fremtidige krav. Intelligent infrastruktur sikrer en effektiv og pålitelig levering av livsviktige ytelser.

Ved hjelp av IT og automasjon øker intelligent bygningsstyring sikkerhet og komfort. Den optimaliserer byggenes energiproduksjon og forbruk, og sørger for smarte, integrerte og kostnadsbesparende systemer. For økonomier og byer med begrensede ressurser, er intelligent teknologi en rask og effektiv måte å optimalisere eksisterende infrastruktur på, og Siemens kan hjelpe med gode finansieringsløsninger.

Bærekraftig energi

Energi blir viktigere og viktigere i dagens samfunn. Boliger og kontorbygg, industrikomplekser og transportsystemer er alle avhengige av en sikker, ren og effektiv energiforsyning.

Energimarkedene er i dag i rask utvikling og det er et skifte mot å redusere avhengigheten til fossile brensler, samt øke veksten innen bærekraftige energikilder. Alternative forretningsmodeller og innovative teknologier er avgjørende for å oppnå en suksessfull omlegging til et nytt energilandskap.

Dette starter med en effektiv energiproduksjon, som vindmøller, til lands og til vanns, og turbiner som omdanner gass eller kull til elektrisitet. Energieffektive teknologier er nøkkelen til å redusere energiforbruket i bygg, produksjoner og transport.

A.2 Årsberetning

Resultatutvikling

Siemens signerte i forretningsåret 2016 kontrakter verdt 6 512 mill. NOK. Dette tilsier en økning på 1 321 mill. NOK sammenlignet med foregående år.

Innenfor områdene infrastruktur og ny energi har Siemens tegnet store og strategiske prosjekter. Vi ser også at innen for disse områdene er markedsutsiktene positive. Energy Management opplever for øvrig et solid år innenfor flere av sine områder.

Divisjonene som opererer innen olje og gass markedet har opplevd størst nedgang i innkommende ordrer.

Ordreserver for igangsatte prosjekter i Siemens AS var på 5 307 mill. NOK per 30.09.2016, en oppgang på henholdsvis 1 749 mill. NOK sammenlignet med fjoråret.

Totale salgsinntekter i 2016 endte på 4 809 mill. NOK, en nedgang på 1 562 mill. NOK sammenlignet med forrige forretningsåret. Driftsresultatet i 2016 endte på -164 mill. NOK, henholdsvis 75,8 mill. NOK mindre enn i 2015.

Årsresultat etter skatt i 2016 endte på -174,6 mill. NOK, en nedgang på 307,0 mill. NOK fra 132,4 mill. NOK i forrige forretningsår.

Hovedårsaken til årets resultat kan henvises til nedgangen i aktivitetsnivået innen olje og gass området. For å tilpasse seg markedsutviklingen ved fall i oljepriser og etterspørsel har Siemens i november 2016 kunngjort nedbemanning i enhetene Power Electronics Centre og Subsea.

Selskapet har tatt grep og arbeider målrettet med å videreutvikle salgfunksjonen og styrke prosjekt-organisasjonen for å utvikle oss i takt med markedsendringer og oppnå økt lønnsomhet. Vår ambisjon er å bidra til økt konkurransevne for våre kunder, ved å styrke vår egen.

Styret støtter seg bak de tiltak som er iverksatt for å utvikle selskapet i takt med markedsendringene og bedre resultatene. De ønsker å takke samtlige medarbeidere for deres engasjement og innsats i et utfordrende år.

Styret bekrefter at grunnlaget for videre drift er til stede, jfr. regnskapslovens paragraf 3 - 3a. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift og gir etter styrets oppfatning et rettvissende bilde over utviklingen og resultatet av virksomheten i regnskapsåret og økonomisk stilling per 30.09.2016.

Disponering av årets resultat

Siemens AS oppnådde i forretningsåret 2016 et resultat på -174,6 mill. NOK etter skatt. Styret vil foreslå for generalforsamlingen at utbytte ikke utdeles. For årets regnskap foreslår styret følgende disposisjoner (i mill. NOK):

Overført fra annen egenkapital	-174,6
Årets resultat	-174,6

Finansielle forhold

Egenkapitalen per 30.09.2016 utgjør 22 prosent av totalbalansen. Selskapet har forsvarlig egenkapital og tilfredsstillende likviditet. Som følge av selskapets internasjonale virksomhet eksisterer det en valutarisiko i forhold til verdien av fremtidige kontantstrømmer og balanseposisjoner i utenlandsk valuta. I tråd med Siemens' retningslinjer sikres denne gjennom anvendelse av terminkontrakter og valutaopsjoner. Disse håndteres gjennom Siemens Financial Services GmbH som håndterer valutarisiko for hele Siemens-konsernet og fungerer som en motpart til Siemens AS sine valutakontrakter. Kredittrisikoen tas hensyn til gjennom avsetning til tap på kundefordringer for å møte eventuell usikkerhet i betalingsevnen til enkelte kunder.

Finansieringen av Siemens AS utføres i sin helhet gjennom Siemenskonsernets internbank, Siemens AG. Siemens AS har per 30.09.2016 en forpliktelse mot Siemens AG i forbindelse med konsernkontoordningen på 26,8 mill. NOK. Styret ser per 30.09.2016 liten risiko knyttet til selskapets fremtidige likviditetssituasjon.

Kontantstrøm

Samlet kontantstrøm fra drift i 2016 landet på -72 mill. NOK. Driftsresultatet endte på -164,1 mill. NOK. Differansen skyldes i hovedsak endringer i pensjonsordningen som medførte en gevinst samt ordinære avskrivninger og endringer tilknyttet kundefordringer, leverandørgjeld og varelager. De samlede investeringene var på 20,7 mill. NOK.

Siemens AS deltar i et konsernkontosystem. De midlene selskapet har til gode her er ikke definert som kontanter, men som kortsiktige fordringer i konsernkontosystemet. I praksis kan dette betraktes som innskudd.

Organisasjon

Som en del av "Visjon 2020", som er Siemens' strategiske ambisjoner frem mot 2020, har Siemens AG valgt å skille ut Healthcare divisjonen til et eget juridisk selskap. Forretningsvirksomheten er blitt skilt ut fra Siemens AS gjennom en fisjon og sammenslått med søsterselskapet Siemens Healthcare Diagnostics AS. Selskapet har endret navn til Siemens Healthcare AS og har 115 medarbeidere.

Siemens AG har kjøpt selskapet Dresser-Rand. Dresser-Rand har i Norge sin virksomhet på Kongsberg og i Drammen, og vil bidra komplementært til Siemens' forretningsvirksomhet.

Teknologiutvikling

Som en del av Siemens' globale nettverk for innovasjon, nyter selskapet godt av produkter, tjenester og løsninger som utvikles internasjonalt. På verdensbasis jobber omlag 30 000 ansatte fordelt på 30 land med forskning og utvikling. Globalt investerer Siemens anslagsvis 35 mrd. NOK i forskning og utvikling hvert år. Mer enn halvparten av dette investeres innen miljø og klima.

Gjennom spesialtilpassede kundeleveranser, føres kompetanse og innovative løsninger tilbake til Norge fra det globale nettverket. Siemens i Norge øker stadig sine aktiviteter innenfor teknologiutvikling, og har globalt ansvar for forskning og utvikling innen lavspennings dieselelektriske fremdriftssystemer til skip og motordrifter for offshore drillinganlegg. Norge innehar også det globale ansvaret for kraftelektronikk for subsea oljeproduksjon. I forretningsåret 2016 investerte Siemens AS 142 mill. NOK i forskning og utvikling.

Medarbeidere i Siemens AS

Siemens AS har i siste forretningsår redusert antall ansatte med 279 medarbeidere. Dette skyldes delvis utskillelse av helsedivisjonen, delvis også en generell reduksjon av oppdragsmengde for olje- og gassvirksomheten. Ved årets slutt var det 1 616 medarbeidere i Siemens AS. I tillegg er det 10 lærlinger på fagopplæring - de fleste er knyttet til produksjon av tavlesystemer. Bedriften benytter i liten grad midlertidige ansettelser, deltidsarbeid og innleie. Gjennomsnittsalderen i Siemens AS er 43,9 år.

Kjønnsfordelingen er, som i de fleste tekniske yrker, fortsatt skjev (20 prosent kvinner), men selskapet har en målsetting om å øke antall kvinner i ledelse, prosjektledelse og nøkkelposisjoner generelt. Det har vært en positiv utvikling, og 24 prosent av de nyansatte siste år er kvinner.

Bedriften har en erklært policy om at vi ønsker et arbeidsmiljø preget av rettferdighet, likeverd, respekt og gjensidig tillit. Det er nulltoleranse for diskriminering og mobbing.

Siemens holder fortsatt fokus på å følge opp og utvikle yngre talenter. Gjennom sentralt organiserte lederutviklingsprogrammer får yngre ledere anledning til å utvikle sine ferdigheter og bygge nettverk med andre ledere.

Arbeidet med å markedsføre Siemens som arbeidsgiver og ekstern aktivitet mot skoleverket fortsetter og gir gode resultater. Studentkonkurransen Smart Student Challenge tiltrakk seg flere studentgrupper som gjennom prosjektarbeid løste oppgaver knyttet til fremtidens utfordringer. I år var fokuset på elektrifisering av tungtransport. Vinnerlaget gjorde en mulighetsstudie av e-Highway og fikk 4 ukers internship i divisjon Mobility. Vi har også hatt avgangsstudenter på bedriftspresentasjoner og omvisninger. Vi opprettholder vår posisjon som en av de mest attraktive arbeidsgiverne for ingeniører i Universums årlige undersøkelser.

Siemens har i løpet av det siste året gjort endringer i pensjonsordningene og tilpasset seg nytt lov- og regelverk. Endringene gjelder både uførepensjon og kollektiv tjenestepensjon. Arbeidet er gjennomført i samarbeid med de ansattes representanter.

For å forsterke Siemenskulturen, jobbes det med kulturprosjektet "Ownership Culture", som involverer både ledere og medarbeidere. Prosjektet har som mål å etablere en felles forståelse for hva som er Siemens ønskede kultur med fokus på holdninger til eierskap og ansvar.

Samfunnsansvar og bærekraft

Bærekraftig utvikling er selve grunnlaget for den fremtidige suksessen til Siemens. Ansvarlig og bærekraftig drift danner basis for alle våre forretningsaktiviteter, og er en viktig pilar i selskapets bedriftskultur. Gjennom innovative løsninger, bidrar Siemens til å løse de største utfordringene verden står overfor i dag, samtidig som vi sikrer langsiktig lønnsomhet og verdiskapning.

Siemens har som mål å bli verdens første store industriselskap som skal oppnå null CO2 utslipp innen 2030. Selskapet har planer om å kutte sine utslipp av CO2, som i dag utgjør om lag 2,2 mill. tonn i året, til halvparten, så tidlig som i 2020. For å nå disse målene, vil Siemens investere 100 mill. EUR over en tre-års periode for å redusere fotavtrykket sitt i forbindelse med produksjonsanlegg og bygninger.

Ved å investere i innovative teknologier som styringssystemer, automasjonssystemer for bygninger og produksjonsprosesser, samt energieffektive drivsystemer for produksjon, forventer Siemens å redusere energikostnadene sine med 20 mill. EUR i året. "Reduksjon i våre karbonutslipp er ikke bare å ta samfunnsansvar, det er også god business", sier Joe Kaeser, administrerende direktør i Siemens AG.

Selskapet vurderer kontinuerlig de økonomiske, sosiale, etiske og miljømessige faktorer som påvirkes av forretningsaktiviteten. Siemens lever etter en rekke klare og transparente kriterier for å sikre at selskapet legger tilstrekkelig stor vekt på samfunnsansvar. Optimalt ønsker vi å overgå de forventninger som settes til selskapet, og ser stadig etter nye muligheter for å sette samfunnsansvar på agendaen.

Selskapet har en høy etisk standard i forholdet til medarbeidere, kunder, samarbeidspartnere og omgivelser. Siemens har et omfattende compliance-program som vi ser gode effekter av både lokalt og globalt.

Helse, miljø og sikkerhet

Siemens AS arbeider målrettet med en nullskadefilosofi som innebærer at alle ulykker skal forhindres og at ingen arbeidsrelaterte skader, sykdommer eller ulykker skal neglisjeres. Selskapets H-verdi (antall skader med fravær per million arbeidstimer) endte på 1,0 i 2016 mot 0,9 i 2015. Det er viktig å fortsatt jobbe kontinuerlig for å forhindre skader og ulykker. Sikkerheten for hver enkelt medarbeider må tas på alvor både av lederen og av medarbeideren selv. Det har i siste forretningsår ikke forekommet alvorlige ulykker som har påført selskapets medarbeidere varige skader.

Sykefraværet i forretningsåret 2016 var 2,5 prosent, mens det i 2015 var 2,6 prosent. Totalt sett er sykefraværet lavt. Det er fortsatt en del variasjon i sykefraværet mellom enhetene i virksomheten, fra rundt 2,0 prosent i enkelte divisjoner og opp til rundt 4,0 prosent i andre. Det er viktig å opprettholde et lavt sykefravær og sikre at også de enhetene som tidligere har ligget høyt fortsetter den gode utviklingen. Langtids sykefravær, det vil si fravær på mer enn 8 uker, lå på 0,4 prosent i 2016, noe som også var tilfellet i 2015.

Siemens har i 2016 videreført prosjektet "Opp av stolen". Prosjektet tar sikte på å motivere til økt fysisk aktivitet i tråd med Helseledningsdirektoratets anbefalinger. "Opp av stolen" legger vekt på lavterskel aktiviteter og det sosiale rundt fysisk aktivitet og gjennomføres i tett samarbeid med Siemenslaget.

Selskapet har ingen direkte forurensing til luft, vann eller grunn og benytter generelt svært lite forurensende kjemikalier i sin produksjon. Siemens AS er medlem av Renas og Batteriretur, som tar hånd om elektrisk og elektronisk returgoods. Selskapet er også medlem av Grønt Punkt, som ivaretar returordninger for flere typer emballasje.

Marked

Oljeprisnedgang, og dermed reduserte investeringer i olje- og gassindustrien, har rystet bransjen kraftig. Fallet har vært kraftigere og vart lengre enn analytikere har kunnet estimere. På kort sikt oppleves dette krevende for bransjen med ordretørke og nedbemaninger. Med forventninger om økende oljeforbruk i fremtiden, er bransjen i endring med høyt fokus på effektivitet og lønnsomhet i prosjektene, samtidig som myndighetene stiller høyere krav til lavere miljøutslipp. Operatørene og underleverandørene samarbeider tettere enn noen gang for å finne de gode bærekraftige løsningene på kort og lang sikt.

Industrien generelt opplever en økende etterspørsel etter energi-effektive og smarte digitale løsninger. Teknologiutvikling og innovative løsninger er nøkkelfaktorer for å opprettholde konkurransekraften innenfor norsk industri.

Innen transport og infrastruktur for samferdsel, ser Siemens en kraftig vekst i årene fremover. Det skal investeres i et nytt europeisk standardisert system for signal- og trafikkstyring for jernbanen i Norge. Befolkningsvekst i de største byene krever økte investeringer i tog, t-bane, trikk og infrastruktur, samt at tøffere klimakrav åpner for investeringer i nullutslippsalternativer som e-buss og e-ferger.

Norge står overfor store investeringer og utbedringer av det nasjonale strømmettet. Investeringene skal resultere i en mer robust og sikker strømforsyning for Norge som helhet. Norsk strømforsyning er hovedsakelig fornybar og genereres ved vannkraftproduksjon. Oppgradering og fornyelse av det nasjonale strømmettet tilrettelegger for utbygging av fornybar energi i form av vindparker. Tildeling av grønne sertifikater for produksjon av fornybar energi har medført en sterk investeringsvilje for utbygging av vindparker. De grønne sertifikatene vil tildeles frem til år 2020.

5. desember 2016

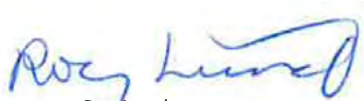
Ulf Troedsson
Styreleder

Anne Marit Panengstuen
Styremedlem og adm. direktør

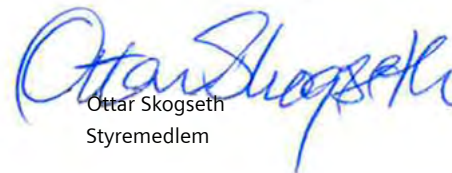
Kjell Pettersen
Styremedlem

Roy Lund
Styremedlem

Børge Tjelta
Styremedlem

Ottar Skogseth
Styremedlem

B.1 Nøkkeltall

Nøkkeltall								
(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Ordreinngang	6 512	5 200	5 801	7 294	5 987	5 779	4 572	3 737
Eksport	966	1 769	1 840	1 558	1 727	1 037	1 092	1 412
Omsetning	4 809	6 371	6 751	6 197	5 849	4 753	4 201	4 884
Driftsinntekter	4 834	6 423	6 773	6 266	5 868	4 816	4 242	4 996
Driftsresultat	-164	-88	183	75	-80	140	359	339
Ordinært resultat før skatt	-244	110	137	94	-57	245	408	678
Årsresultat	-175	132	98	79	-69	182	289	512
Investeringer	21	69	44	85	45	594	3	21
Egenkapital	467	737	769	734	602	1 127	995	888
Totalkapital	2 149	2 731	3 182	3 266	2 929	3 293	3 373	3 173
Antall ansatte	1 616	1 896	1 989	1 918	1 823	1 468	1 452	1 458

C.1 Resultatregnskap

Resultatregnskap 01.10. - 30.09.			
(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2016	2015
Salgsinntekt	2	4 808 912	6 370 802
Annen driftsinntekt	3	24 735	51 980
Sum driftsinntekt		4 833 647	6 422 782
Varekostnad	11	2 223 786	3 278 243
Lønnskostnad	4	1 776 149	2 044 950
Avskrivninger	8, 9	69 899	54 109
Tap på fordringer	12	20 482	5 738
Annen driftskostnad	5	907 403	1 128 001
Sum driftskostnader		4 997 719	6 511 041
Driftsresultat		-164 072	-88 258
Gevinst ved salg av aksjer		0	219 895
Netto rente- og andre finanskostnader	6	-79 699	-21 546
Sum finansposter		-79 699	198 349
Ordinært resultat før skattekostnad		-243 771	110 090
Skatteinntekt på ordinært resultat	7	69 186	22 273
Årsresultat		-174 585	132 363
<i>Poster som ikke skal reklassifiseres og tap på ytelsesplaner</i>			
Aktuarielle tap på ytelsesplaner	16	-12 604	-30 627
Skatt relatert til poster som ikke skal reklassifiseres		-2 813	8 269
<i>Poster som kan reklassifiseres over resultatet i senere perioder</i>			
Endr. i virkelig verdi av sikringsinstr. ved kontantstrømssikring		75 384	-59 005
Skatt relatert til poster som kan bli reklassifisert		-20 297	15 931
Sum andre inntekter og kostnader		39 670	-65 432
TOTALRESULTAT		-134 915	66 931

C.2 Balanse

Eiendeler per 30.09.			
(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2016	2015
Anleggsmidler			
Kundeportfølje		21 032	26 614
Teknologi		26 078	37 879
Andre immaterielle eiendeler		1 642	2 100
Goodwill		543 673	543 672
Sum immaterielle eiendeler	8	592 425	610 265
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		149 189	156 418
Maskiner og anlegg		75 549	85 489
Driftsløsøre, inventar og verktøy		32 188	46 316
Sum varige driftsmidler	9	256 926	288 223
Utsatt skattefordel		48 576	0
Andre langsiktige fordringer	10, 20	18 745	31 790
Sum finansielle anleggsmidler		67 321	31 790
Sum anleggsmidler		916 672	930 278
Omløpsmidler			
Varer	11	87 741	131 539
Kundefordringer	12, 20	735 908	826 068
Andre kortsiktige fordringer konsern		0	201 007
Andre kortsiktige fordringer	14, 20	409 053	642 495
Sum fordringer		1 144 961	1 669 570
Sum omløpsmidler		1 232 702	1 801 109
SUM EIENDELER		2 149 374	2 731 387

Egenkapital og gjeld per 30.09.

(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2016	2015
Egenkapital			
Aksjekapital		135 900	140 000
Overkurs		29 121	30 000
Annen egenkapital		302 477	567 392
Sum opptjent egenkapital		302 477	567 392
Sum egenkapital	15	467 498	737 392
Gjeld			
Pensjonsforpliktelser	16	74 943	254 079
Utsatt skatt		0	133 138
Sum avsetning for forpliktelser		74 943	387 217
Andre langsiktige forpliktelser	17, 20	172 044	121 263
Sum annen langsiktig gjeld		172 044	121 263
Leverandørgjeld	20	242 542	278 649
Betalbar skatt		135 716	43 036
Skyldige offentlige avgifter		155 307	109 423
Forskudd fra kunder	20	11 592	47 023
Garantiavsetninger		55 800	44 135
Kortsiktig gjeld konsern	20	26 753	0
Annen kortsiktig gjeld	18, 20	807 179	963 249
Sum kortsiktig gjeld		1 434 889	1 485 515
Sum gjeld		1 681 876	1 993 995
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		2 149 374	2 731 387

5. desember 2016

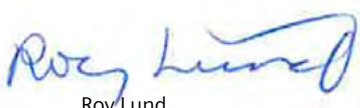
Ulf Troedsson
Styreleder

Anne Marit Panengstuen
Styremedlem og adm. direktør

Kjell Pettersen
Styremedlem

Roy Lund
Styremedlem

Borge Tjelta
Styremedlem

Ottar Skogseth
Styremedlem

C.3 Kontantstrømpoppstilling

Oppstilling av kontantstrømmer 01.10 - 30.09			
(Beløp i 1 000 NOK)	Note	2016	2015
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad		-243 771	110 090
Periodens betalte skatt		-42 632	-40 803
Ordinære avskrivninger	8, 9	69 899	54 109
Tap/gevinst ved salg av virksomhet		-595	-28 452
Tap/gevinst ved salg av datterselskap		0	-219 895
Tap/gevinst ved avgang av anleggsmidler		0	1 392
Endring i varelager, kundefordr. og leverandørgjeld	11, 12	97 851	110 903
Forskj. kostnadsført pensjon og inn-/utbet. i pens.ordn.	16	-191 741	-4 648
Endring i andre tidsavgrensningsposter	8, 13, 17	238 970	55 694
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-72 018	38 390
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	9	-20 763	-69 315
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak		0	24 404
Innbetalinger ved salg av andre investeringer		0	341 443
Utbetalinger ved kjøp av andre investeringer		0	-1 041
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-20 763	295 491
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Endring i mellomværende konsernkontosystem	13	227 760	-235 769
Utbetalinger av utbytte	15	-130 000	-98 116
Effekt av fisjon	15	-4 979	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		92 781	-333 885
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		0	0
Kontanter og kontantekvivalenter 01.10.		0	0
Kontanter og kontantekvivalenter 30.09.		0	0

C.4 Noter

Note 1 Regnskapsprinsipper

Generelt

Selskapet avlegger årsregnskapet i henhold til regnskapsloven § 3 - 9 og Forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) fastsatt av Finansdepartementet 21.01.2008. Dette innebærer i all hovedsak at innregning og måling følger internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) og presentasjon og noteopplysninger er i henhold til norsk regnskapslov og god regnskapsskikk.

Årsregnskapet består av oppstilling av totalresultatet, oppstilling av finansiell stilling, kontantstrømsoppstilling og noteopplysninger. Årsoppgjøret består av årsberetningen, årsregnskapet og revisjonsberetningen. Siemens AS har avvikende regnskapsår med avslutning per 30.09. Alle tall er oppgitt i tusen NOK med mindre annet fremgår særskilt.

Forenklet IFRS

Selskapet har ikke anvendt noen forenklinger fra innregnings- og vurderingsreglene i IFRS.

Grunnlag for utarbeidelse av årsregnskapet

Selskapsregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kostregnskap, med unntak av følgende regnskapspost: Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, finansielle instrumenter tilgjengelig for salg som er regnskapsført til virkelig verdi.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til NOK ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til NOK ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden og er i regnskapet presentert som finansinntekt eller -kostnad.

Prinsipper for inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte selskapet og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Salgsinntekter er presentert fratrukket merverdiavgift og rabatter. Inntekter fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted og det vesentligste av risiko og avkastning er overført. Inntekter fra salg av tjenester og langsiktige tilvirkingsprosjekter resultatføres i takt med prosjektets fullføringsgrad. Se eget avsnitt om regnskapsføring av langsiktige tilvirkningskontrakter. Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes.

Lånekostnader

Lånekostnader resultatføres når lånekostnaden oppstår. Lånekostnader balanseføres i den grad disse er direkte relatert til tilvirking av et anleggsmiddel. Rentekostnadene løper under byggeperioden til anleggs-middelet balanseføres. Balanseføring av lånekostnadene gjøres frem til det tidspunkt anleggsmiddelet er klart for bruk. Om kostprisen overstiger anleggsmiddelets virkelig verdi blir det foretatt en nedskrivning.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Siemens virksomhet består hovedsakelig av løpende prosjekter

med varighet fra noen måneder til tre-fire år. Resultatføring skjer etter løpende avregning basert på fullføringsgraden i prosjektet. Fullføringsgrad er påløpte kostnader i forhold til totalt estimerte kostnader. Estimerte kostnader og fortjeneste vurderes løpende og oppdateres i fullføringsgraden for hver regnskapsperiode, som i selskapet er månedlig. Ved usikkerhet benyttes beste estimat.

Opparbeidet andel av forventet fortjeneste tas løpende til inntekt basert på prinsippet om beste estimat. De enkelte prosjekter resultatvurderes hver måned før andel av forventet fortjeneste tas til inntekt. For prosjekter som forventes å gi tap, blir tapene i sin helhet kostnadsført straks disse blir kjent. Balanseposter knyttet til tilvirkningskontrakter presenteres brutto i balansen. Kontraktinntekter som ikke er fakturert vises som en eiendel under andre fordringer.

Utgifter i tilvirkningskontrakter som per balansedagen ikke inngår i beregning av fullføringsgraden er balanseført som en eiendel i balansen under andre fordringer. Forskuddsfakturering beregnes som opptjent inntekt i kontrakten minus fakturering. Forskuddsfakturering av kontrakter er presentert som en forpliktelse under annen kortsiktig gjeld og er ikke nettoført mot andre fordringer.

Tilleggsordre hensyntas i kontraktens planinntekt når disse er signert. I prosjekter med arbeidsplikt føres utgifter knyttet til ikke signerte, men sannsynlige tilleggsordre midlertidig som en eiendel i balanse. Hvis det er knyttet stor usikkerhet til kundens betalingsevne, benyttes prinsippet "Cash Based Accounting". Inntektsføringen skjer da først når betaling er mottatt.

Det er foretatt avsetninger for garantiarbeider og annen usikkerhet. Det kan erfaringsmessig, for en del prosjekter, oppstå uenighet med byggherre om blant annet tolkning av kontrakter og tilleggsarbeider. I denne forbindelse fremsettes krav og motkrav som vanligvis avgjøres gjennom forhandlinger, rettsak eller voldgift. I regnskapet behandles slike saker etter beste estimat.

I et kontraktsforhold kan det oppstå usikkerhet som følger av ulik fortolkning av kontraktens innhold. Mulige utfall av tvistene er vurdert og beste estimat er lagt til grunn for regnskapsmessig avsetning.

Andre kontrakter

For prosjekter som ikke defineres som langsiktige tilvirkningskontrakter, benyttes fullført kontraktsmetode for resultatføring. Påløpte kostnader balanseføres da som en eiendel under andre fordringer og resultatføres sammen med inntekten når prosjektet overleveres kunde eller når en avtalt milepæl er nådd.

Service-kontrakter

Service-kontrakter resultatføres i takt med levering av tjenesten.

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler og gjeld som knytter seg til varekretsløpet og poster som faller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som omløpsmidler eller kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld skjer til laveste / høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi på omløpsmidler er definert som antatt fremtidig salgspris redusert med

forventede salgskostnader. Andre eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Vurdering av anleggsmidler skjer til anskaffelseskost.

Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, avskrives over antatt levetid. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Nedskrivningen reverseres dersom grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer er vurdert til pålydende per balansedagen med fradrag for avsetninger for estimerte tap.

Varebeholdning

Beholdningen av innkjøpte varer er vurdert til laveste verdi av gjennomsnittlig anskaffelsespris eller forventet netto salgspris. Ukurante varer skrives ned til forventet fremtidig salgspris. For råvarer og varer under tilvirkning samt anlegg under tilvirkning er beholdningen bokført til laveste verdi av full tilvirkningskost eller forventet netto salgsverdi. I tilvirkningskost inngår direkte og indirekte kostnader inklusive andel faste tilvirkningskostnader.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet krever at ledelsen foretar skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger ved anvendelse av selskaps regnskapspolitik. Selv om estimatene er basert på ledelsens beste skjønn på det aktuelle tidspunktet, kan de faktiske resultatene avvike fra disse skjønnsmessige vurderingene og forutsetningene. Større estimater knytter seg til allokering av virkelige verdier ved oppkjøp, fastsettelse av ledetider for besittelse av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler, bokførte avsetninger og fastsettelse av pensjonsforpliktelser. Grunnlaget for estimatene er beskrevet nærmere i disse regnskapsprinsippene og andre steder i de aktuelle notene til årsregnskapet.

Betingede utfall

Betingede tap som er sannsynlige og målbare blir kostnadsført.

Terminkontrakter valuta

Siemens AS sikrer kontantstrømmer i kontrakter inngått i utenlandsk valuta som en del av risikostyrings-strategien. Terminkontraktene vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Sikringseffektiviteten måles løpende og dokumenteres i henhold til krav for bruk av sikringsbokføring. Dersom kravene til bruk av sikringsbokføring ikke er oppfylt, følger bokføringen av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet sine respektive vurderingsregler.

Ved sikring av kontantstrømmer med Cash Flow Hedge Accounting (sikringsbokføring) bokføres urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet mot egenkapitalen. Det beregnes utsatt skatt på avsetningen direkte mot egenkapitalen. For andre sikringskontrakter benyttes prinsippet Fair Value Accounting. Urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet blir resultatført månedlig.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er oppført til anskaffelseskost etter fradrag for akkumulerte av- og nedskrivninger. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Driftsmidler med levetid under tre år eller en kostpris på under 15 000 kroner kostnadsføres i anskaffelsesåret. Kostnader forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir kostnadsført løpende under driftskostnader. Kostnader knyttet til vesentlige forbedringer av

et driftsmiddel som gir en forventet økt verdi og inntjening i fremtiden, balanseføres og avskrives over den forventede økonomiske levetiden for driftsmidlet. Ordinære avskrivninger er foretatt fra det tidspunkt driftsmidlet ble satt i ordinær drift og er be-regnet lineært ut fra den økonomiske levetiden.

Leasing av biler og kontormaskiner behandles regnskapsmessig som operasjonelle leasingavtaler. De leieavtalene for lokalene hvor selskapet har overtatt vesentlig del av risiko og fordeler som er forbundet med eierskap av eiendelen, er klassifisert som finansielle leieavtaler.

Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immaterielle eiendel og utgiftene kan måles pålitelig. I motsatt fall kostnadsføres slike utgifter løpende. Balanseført utvikling avskrives lineært over økonomisk levetid. Utgifter til forskning kostnadsføres løpende.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Siemens AS innførte fra begynnelsen av forretningsåret 2007 innskuddsbasert tjenstepensjonsordning (innskuddsplan) for alle medarbeidere med mer enn 10 år til pensjonsalder ved utgangen av 2006. Periodens pensjonskostnad utgjøres av betalt innskudd og arbeidsgiveravgift. Innskuddene var frem til og med 31.12.2015 4 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag mellom 1 G og 6 G (grunnbeløp). For pensjonsgrunnlag mellom 6 G og 12 G ble det betalt et pensjonsinnskudd på 8 %. Med virkning fra 01.01.2016 ble innskuddsnivået endret til 5 % av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1G pluss 13 % av pensjonsgrunnlaget opp til 12G. Tidligere opptjente rettigheter ble i 2006 konvertert i individuelle fripoliser. For medarbeidere med mindre enn 10 år til pensjonsalder ble den gamle ordningen med rett til definerte ytelser (ytelsesplan) opprettholdt, men betraktes som en lukket ordning. Denne pensjonsordningen behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19R.

Pensjonsforpliktelser er vurdert til nåverdien av fremtidige pensjonsforpliktelser som er opptjent på balansedagen. De fremtidige pensjonsforpliktelser beregnes ut fra estimert lønn og pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidlene er vurdert til antatt markedsverdi på balansedagen. Netto pensjonsforpliktelse på underfinansierte kontrakter er balanseført som forpliktelse, mens netto pensjonsmidler på overfinansierte kontrakter er balanseført som finansielt anleggsmiddel.

Selskapet innregnet alle akkumulerte netto actuarielle tap og gevinster mot egenkapitalen på datoen for overgang til IFRS, 01.10.2012. Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet når avkortningen eller oppgjøret inntreffer. En avkortning inntreffer når selskapet vedtar en vesentlig reduksjon av antall ansatte som omfattes av en ordning eller endrer vilkårene for en ytelsesbasert pensjonsordning slik at en vesentlig del av nåværende ansattes fremtidige opptjening ikke lenger kvalifiserer til ytelser eller bare kvalifiserer til reduserte ytelser.

Introduksjon av en ny ytelsesplan eller en forbedring av nåværende ytelsesplan medfører endringer i pensjonsforpliktelsen. Dette blir kostnadsført lineært frem til effekten av endringen er opptjent. Innføring av nye ordninger eller endringer i eksisterende ordninger som skjer med tilbakevirkende kraft slik at de ansatte umiddelbart har opptjent en fripolise (eller endring i

fripolise) resultatføres umiddelbart. Gevinst eller tap knyttet til innskrenkninger eller avslutning av pensjonsplaner resultatføres når dette skjer. Aktuarmessig gevinst eller tap føres i andre inntekter og kostnader (OCI).

Opsjoner og aksjeprogram for ansatte

Siemens AG, morselskapet til Siemens AS, har utstedet stock awards for ledere i Siemens AS. I tillegg kan alle ansatte knytte seg til en spareavtale knyttet mot kjøp av Siemens AG aksjer. For hver tredje aksje den ansatte kjøper vil Siemens AS gi en aksje. Begge disse opsjonsordningene er målt til virkelig verdi på utstedingsdato. Virkelig verdi på utstedingsdato blir kostnadsført på lineær basis over opsjonens løpetid.

Offentlig tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes som utsatt inntekt til virkelig verdi når det er rimelig sikkert at vilkårene for tilskuddet vil bli oppfylt, og at tilskuddet vil bli utbetalt. Tilskudd hvor selskapet får dekket kostnader som påløper, innregnes systematisk i resultatet over perioden kostnadene innregnes. Tilskudd hvor konsernet

komponeres for en eiendels anskaffelseskost, innregnes i resultatet over eiendelens utnyttbare levetid.

Skattekostnad

Skattekostnaden består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet på grunnlag av skattemessig resultat. Endring utsatt skatt er beregnet på grunnlag av årets endringer i skatteøkende midlertidige forskjeller og skattereduserende midlertidige forskjeller.

Kontantstrømoppstilling

Siemens AS benytter den indirekte modellen for presentasjon av kontantstrømoppstilling i henhold til Forenklet IFRS for kontantstrømoppstilling. Den indirekte modellen viser kontantstrømmene brutto fra investerings- og finansieringsaktivitetene, mens det regnskapsmessige resultat avstemmes mot netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter. Siemens AS deltar i en konsernkontoordning, midlene her defineres som konsernmellomværende. Derfor har selskapet ikke kontanter og kontantekvivalenter per 30.09.2016.

Note 2 Salgsinntekter

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Salgsinntekter per virksomhetsområde		
Process Industries and Drives	2 038 322	2 949 733
Energy Management	1 333 819	1 657 037
Wind Power and Renewables	384 165	147 766
Mobility	383 475	409 847
Building Technologies	326 821	416 506
Power and Gas	213 685	116 497
Digital Factory	128 625	226 588
Healthcare*	0	446 829
Sum salgsinntekt	4 808 912	6 370 802

* Selskapet fisjonerte divisjonen Healthcare med regnskaps- og skattemessig virkning per 01.10.2015.

Hovedandelen av selskapets salgsinntekt gjelder virksomhet i Norge. I forretningsåret 2016 utgjør eksport 966 millioner kroner, dette er en nedgang på ca 45 % fra forretningsåret 2015. Eksport utgjør 20% av total omsetning.

De største eksportmarkedene i forretningsåret 2016 er Singapore, USA, China og UK som står for henholdsvis 37%, 12%, 11% og 11% av total eksport.

Note 3 Annen driftsinntekt

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Annen driftsinntekt		
Leieinntekt fra fast eiendom	22 855	23 527
Gevinst ved salg av virksomhet og driftsmedler	1 880	28 452
Sum	24 735	51 980

Note 4 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Lønnskostnader		
Lønninger	1 449 877	1 621 917
Arbeidsgiveravgift	238 994	240 929
Netto pensjonskostnad*	89 772	108 761
Andre ytelser	-2 494	73 342
Sum	1 776 149	2 044 950
Gjennomsnittlig antall ansatte:	1 761	1 959

* Netto pensjonskostnad består i 2016 av kostnad på innskuddsbasert ordning på 82 mill. NOK eks. AGA, og ny AFP ordning på 22 mill. NOK eks. AGA i tillegg til netto gevinst på 15 mill. NOK knyttet til ytelsesbasert pensjonsordning inkl. AGA. (jf note 16)

OPPLYSNINGER GJELDENDE STYRET OG ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Godtgjørelser

Godtgjørelse til styret i Siemens AS utgjorde 30 000 NOK i forretningsåret 2016. Styrets leder har i perioden ikke mottatt styregodtgjørelse.

Administrerende direktørs lønn i perioden 01.10.2015 - 30.09.2016 var 3 375 027 NOK. Av dette utgjør bonus 1 050 982 NOK. Innberetningspliktige godtgjørelser forøvrig var 177 525 NOK.

Pensjonsrettigheter

Administrerende direktør er inkludert i pensjonsordningen for toppledere i Siemens AS. Per 01.01. er den ytelsesbaserte pensjonsordningen for aktive toppledere erstattet med innskuddsbasert ordning, jf. note 16 pensjon. Hoveddelen av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsene til toppledere er i løpet av året avsluttet med utbetaling av pensjonsverdi. For administrerende direktør ble det overført et engangsbeløp på 5 169 614 NOK til individuell konto i forsikringsselskap. De regulære innskuddene i den nye pensjonsordningen beløp seg til 148 753 NOK

Etterlønn

Det foreligger avtale med administrerende direktør om etterlønn på 12 månedslønner ved oppsigelse fra Siemens.

Opsjoner - aksjebasert avlønning

Gevinst på opsjonene avhenger av aksjekurs i Siemens AG målt mot innløsningspris på tidspunkt for inn-løsning. Alle tildelte opsjoner kan utøves fire år etter tildeling.

Administrerende direktør har innløst 138 stock awards med en brutto gevinst av 118 711 NOK i inneværende forretningsår. Per 30.09.2016 holder administrerende direktør 1 379 stock awards.

Styreleder og to styremedlemmer har fått opsjoner og aksjer.

Lån og sikkerhetsstillelse

Verken styrets leder eller administrerende direktør har lån i Siemens AS per 30.09.2016.

Ledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder.

OPPLYSNINGER GJELDENDE ANDRE ANSATTE

Lån og sikkerhetsstillelse

Øvrige ansatte har lån i selskapet på 11,1 mill. NOK. Lånene tilbakebetales over maksimalt 10 år. Det beregnes normalrentesats for lånene. Det er ikke stillet særskilt sikkerhetsstillelse for lånene utover utstedelse av gjeldsbrev.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Honorar til revisor		
Foreslått honorar for lovpålagt revisjon for året	1 150	1 214
Fakturert tilleggshonorar for lovpålagt revisjon tidligere år	230	0
Andre attestasjonstjenester	0	189
Sum honorar til revisor	1 380	1 403

(Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.)

Note 5 Spesifikasjon av driftskostnader etter art

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Frakt og transportkostnader	24 964	33 724
Leie lokaler	91 011	95 336
Lys og varme	4 186	12 858
Energi og brensel mv. vedrørende produksjon	3 930	0
Renovasjon, vann avløp, renhold, med videre	5 993	10 883
Leie av maskiner, inventar mv	10 073	5 375
Verktøy og inventar (ikke aktiverbart)	11 643	17 774
Reparasjon og vedlikehold bygning	20 433	19 955
Reparasjon og vedlikehold annet	7 025	5 508
Kontorkostnad	18 077	24 294
Innleid arbeidskraft	218 819	351 133
Drivstoff, vedlikehold, forsikring og avgifter på transportmidler	431	392
Reise og diettkostnad	114 135	144 040
Salgs- og reklamekostnad	14 562	16 067
Representasjonskostnader	2 785	4 281
Kontingent og gave	5 549	6 155
Forsikringspremie	14 419	12 392
Garanti- og servicekostnad	26 242	12 273
Lisens- og patentkostnad	19 182	26 163
Annen kostnad	293 944	329 398
Sum driftskostnader	907 403	1 128 001

Siemens AS presenterer sitt resultatregnskap basert på hva inntektene og kostnadene inneholder. Annen driftskostnad består av alle operasjonelle kostnader som ikke er relatert til prosjekter, lønnskostnad og kapitalkostnad i form av avskrivninger. Hovedelementene av annen driftskostnad har blitt gruppert i tabellen ovenfor.

Lisens- og patentkostnad relaterer seg til software kostnader fra eksterne leverandører og interne lisenskostnader fakturert fra Siemens AG. Posten "annen kostnad" består hovedsakelig av generelle administrative kostnader som personaladministrasjon, kommunikasjonsadministrasjon, supply chain, forskning og utvikling, IT, legal, finans, strategisk planlegging og generell administrasjon.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Forskning og utvikling		
Samlede utgifter medgått til forskning og utvikling	142 103	176 809

Det legges til grunn at samlet forventet inntjening av pågående forskning og utvikling motsvarer samlede utgifter. Selskapets utviklingsprogrammer er i hovedsak relatert til produkter og systemer for Subsea anvendelse. Andre viktige utviklingsområder er kraftsystemer for skip og borefartøy, vannhandling for offshore og avanserte IT løsninger for olje- og gassmarkedet. Siemens har et utstrakt forskningssamarbeid med universiteter, høyskoler, samt eksterne og interne forskningssentere og partnere.

Note 6 Spesifikasjon av rente- og andre finansposter

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Renteinntekt fra foretak i samme konsern	771	1 133
Annen renteinntekt	869	5 124
Valutagevinst	27 413	37 680
Sum rente- og andre finansinntekter	29 053	43 937
Rentekostnad fra foretak i samme konsern	-670	-959
Annen rentekostnad	-3 121	-4 154
Annen finanskostnad	-106	-72
Valutatap	-104 855	-60 298
Sum rente- og andre finanskoster	-108 752	-65 483
Netto rente- og andre finansposter	-79 699	-21 546

Note 7 Skatt

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Grunnlag betalbar skatt		
Ordinært resultat før skattekostnad	-243 769	110 090
Permanente forskjeller/ andre forskjeller	6 033	8 098
Endring skatteøkende/ -redus. midlertidige forskjeller	687 408	350 731
Effekt av poster ført mot egenkapital	62 780	-89 632
Effekt som følge av fisjoner og interne transaksjoner	-2 680	
Skattefri salgsgevinst aksjer	0	-219 895
Sum	509 771	159 392
25% betalbar skatt herav (2015: 27%)	127 443	43 036
Betalbar skatt i skattekostnaden	127 443	43 036
Årets skattekostnad		
25% betalbar skatt på årets resultat (2015: 27%)	127 443	43 036
Endring utsatt skatt	-181 714	-94 697
Endring utsatt skatt fisjonert selskap	327	0
Endring utsatt skatt ført direkte mot egenkapital*	-23 111	24 201
For mye / lite avsatt tidligere år	7 869	5 195
Sum	-69 186	-22 265

* Endring i balanseført finansielle instrumenter og pensjoner samt utsatt skatt i tilknytning til disse postene blir til dels ført direkte mot egenkapitalen.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Betalbar skatt i balansen		
Betalbar skatt på årets resultat	127 443	43 036
Betalbar skatt tidligere år	8 274	0
Sum	135 717	43 036
Skatteøkende / skattereduserende forskjeller som utlignes		
Anleggsmidler/ langsiktig gjeld	-194 137	-161 556
Omløpsmidler/ kortsiktig gjeld	308 415	1 026 021
Sum skatteøkende/ -redus. forskjeller som utlignes	114 278	864 465
Poster ført direkte mot egenkapital**	-308 581	-371 360
Sum grunnlag utsatt skatt	-194 303	493 105
Utsatt skatt (+) / Utsatt skattefordel (-)	-48 576	133 138
Endring av Utsatt skatt	-181 714	-94 697
herav uten virkning for skattekostnad	23 111	-24 201

** Endring i balanseført finansielle instrumenter og pensjoner samt utsatt skatt i tilknytning til disse postene blir til dels ført direkte mot egenkapitalen.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016 Skattekostnad	2016 i % av resultat før skatt
Nominell skattesats på resultat før skatt		
Skatt beregnet som gj.snittlig nom. skattesats på resultat før skatt	-60 942	25,00
Effekt av permanente forskjeller	1 508	-0,62
Perm. effekt av egenkapitalføringer	-332	0,14
Skatteeffekt endring skattesats fra 27 % til 25 %	-9 862	4,04
Skatteeffekt endring skattesats fra 27 % til 25 % for poster ført direkte mot egenkapital	-7 427	3,05
For mye / lite avsatt tidligere år	7 869	-3,23
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	-69 186	28,38

Note 8 Immaterielle Eiendeler

(Beløp i 1 000 NOK)	Kunde- portefølje	Teknologiske immaterielle eiendeler	Markeds- relaterte eiendeler	Goodwill	Sum
Anskaffelseskost 01.10.2015	73 647	95 825	3 666	545 794	718 932
Årets tilgang	0	0	0	0	0
Årets avgang - kostpris	-7 234	-9 200	0	0	-16 434
Anskaffelseskost 30.09.2016	66 413	86 625	3 666	545 794	702 499
Akk. av- og nedskrivninger	-45 381	-60 547	-2 024	-2 121	-110 073
Balanseført verdi 30.09.2016	21 032	26 078	1 642	543 673	592 425
Årets av- og nedskrivninger	-5 580	-11 801	-458		-17 839
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Økonomisk levetid	3-9 år	5-8 år	5-8 år		

Siemens AS foretar årlige nedskrivningstester av goodwill. Ved indikasjoner på svekkelse av goodwill foretas testene hyppigere. Nedskrivningstesten ble utført i september 2016 og er basert på foreløpige selskaps tall fra august 2016. Balanseført goodwill i selskapet per 30.09.2016 er 543,7 mill. NOK og er i hovedsak avledet fra følgende oppkjøp:

Bennex AS	FY 2011
Poseidon Group AS	FY 2011
Matre Instruments AS	FY 2013

Goodwill er allokert til kontantgenererende enheter (CGU) for testing av fall i verdier som følger (i 1000 NOK):

Energy Management (kun Subsea)	492 748
Building Technologies	42 183
Process Industries and Drives	8 742

Siemens har benyttet bruksverdi til å bestemme det gjenvinnbare beløpet i kontantgenererende enheter (CGU). Modellen tar utgangspunkt i divisjons- og enhetsspesifikke kontantstrømmer for de neste fem årene. Siemens har benyttet en vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC) spesifikk for hver kontant-genererende enhet. Bruksverdien er nåverdien av estimert kontantstrøm før skatt med en diskonteringsfaktor som gjenspeiler tidspunktet for kontantstrømmene og de forventede risiki.

Kontantstrømmene i beregningene er basert på langsiktige budsjetter for årene 2017 til 2021. Kontant-strømmer etter år 2020 blir utledet ved hjelp av en langsiktig vekstrate som er lik forventet langsiktig nasjonal inflasjon.

Sentrale forutsetninger benyttet i beregninger av verdi i bruk

Beregningene av verdi i bruk for alle kontantgenererende enheter (CGU) er i stor grad basert på sentrale forutsetninger knyttet til:

- fremtidige kontantstrømmer
- vekstrate sluttverdi (netto)
- vektet gjennomsnittlig kapitalkostnad (WACC)

Vedrørende beregning av bruksverdien for den kontantgenererende enheten (CGU) "Energy Management (kun Subsea)" er nøkkelforutsetningene sensitive ovenfor endringer i oljepris og den fremtidige etterspørselen av enhetens produktlinjer.

Note 9 Varige driftsmidler

(Beløp i 1 000 NOK)	Tomter/ bygninger	Maskiner og anlegg	Bedriftsutstyr og inventar	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.10.2015	241 003	109 438	153 062	20 320	523 823
Årets tilgang	4 767	19 244	15 858	-18 360	21 509
Årets avgang -kostpris	-159	-3 118	-14 750	0	-18 027
Anskaffelseskost 30.09.2016	245 611	125 564	154 170	1 960	527 305
Akk. av- og nedskrivninger	-96 422	-51 975	-121 982	0	-270 379
Balansført verdi 30.09.2016	149 189	73 589	32 188	1 960	256 926
Årets av- og nedskrivninger	-11 996	-10 380	-29 684		-52 060
Avskrivningsplan	lineær	lineær	lineær		
Økonomisk levetid	0 - 50 år	10 år	3 - 5 år		

I løpet av året ble bedriftsutstyr nedskrevet med 9,2 mill. NOK til gjenvinnbart beløp på grunnlag av en gjennomført verdifallstest.

Note 10 Andre langsiktige fordringer

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Andre langsiktige fordringer		
Lån til ansatte (jf. note 4)	11 095	13 661
Øvrige langsiktige fordringer	7 650	18 129
Sum	18 745	31 790

Oversikten viser bokført verdi av fordringer med forfall senere enn ett år etter balansedagen.

Note 11 Varer

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Varer		
Lager av råvarer og innkjøpte halvfabrikater	27 169	61 161
Lager av varer under tilvirkning	3 523	9 883
Lager av innkjøpte handelsvarer	57 049	60 495
Sum	87 741	131 539
Ukuranseavsetning	55 822	44 304
Årets varekostnader	2 223 786	3 278 243

Note 12 Kundefordringer

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Kundefordringer		
Brutto kundefordringer	766 213	844 049
Avsetning for tap på fordringer	-30 305	-17 980
Netto kundefordringer	735 908	826 068
Tap på kundefordringer	7 740	2 320
Endring i avsetning	12 742	3 418
Netto tap på fordringer	20 482	5 738

Utestående fordringer eldre enn 60 dager utgjør ca 9,5 % av brutto fordringer (mot 4,1% i 2015). Siemens AS gjør en løpende oppfølging og vurdering av risiko og mener at tapsavsetningen er tilstrekkelig basert på en vurdering av fordringene.

Note 13 Betalingsmidler

Siemens AS har ingen bundne likvider. Siemens AS har en bankgaranti på 103,5 mill. NOK for skatte-treksforpliktelser. Videre har Siemens AS en bankgaranti på totalt 7,7 mill. NOK for skattetreksforpliktelser til Siemens Healthcare AS.

Bankaktiviteter utføres via Siemens AG og ekstern bank. Siemens AS har lav likviditetsrisiko da de inngår i Siemens-konsernets konsernkontoordning.

Beholdningene i Siemens AS utgjør netto per 30.09.2016 -26,8 mill. NOK og er klassifisert som gjeld.

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Andre kortsiktige fordringer		
Opptjente ikke fakturerte inntekter fra tilvirkningskontrakter	192 423	353 998
Andre opptjente ikke fakturerte inntekter (jf. note 19)	142 976	201 988
Valutaderivater	39 290	67 151
Øvrige kortsiktige fordringer	34 364	19 357
Sum	409 053	642 495

Note 15 Egenkapital

(Beløp i 1 000 NOK)	Aksjekapital	Overkursfond	Kontantstrøm- sikrings- reserve	Aktuarielle gevinster og tap	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Per 30.09.2015	140 000	30 000	-52 974	-233 418	853 785	737 392
Endring i aksjekapital ved fisjon	-4 100	-879	0	0	0	-4 979
Utbytte	0	0	0	0	-130 000	-130 000
Totalresultat	0	0	55 086	-15 416	-174 585	-134 915
Per 01.10.2016	135 900	29 121	2 112	-248 834	549 200	467 498

Selskapet fisjonerte divisjonen Healthcare med regnskaps- og skattemessig virkning per 01.10.2015. Transaksjonen resulterte i en endring av aksjekapitalen. Per 30.09.2016 består selskapets aksjekapital av 140 000 aksjer hver pålydende 970,71 NOK. Selskapets aksjer er i sin helhet eid av Siemens International Holding BV, som igjen eies 100% av Siemens AG.

Note 16 Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelser

Siemens AS er pliktig til å ha en tjenestepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenestepensjon, og har en innskuddsbasert tjenestepensjonsordning som tilfredsstiller kravene i denne loven. Siemens AS har ytelsesplaner, både sikrede og usikrede, samt innskuddsplan.

Innskuddsplaner

Siemens AS har en innskuddsbasert tjenestepensjonsordning. Fra 01.10.2015 - 31.12.2015 var innskuddene 4 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag mellom 1 G og 6 G (grunnbeløp), og 8 % for pensjonsgrunnlag mellom 6 G og 12 G. Med virkning fra 01.01.2016 ble innskuddsnivå endret til 5 % av den enkelte medarbeiders pensjonsgrunnlag opp til 7,1G og 13 % av pensjonsgrunnlaget opp til 12G. Det er innbetalt 82,9 mill. NOK til de ansatte i 2016.

Stortinget vedtok at AFP skal være en livslang ordning fra og med 01.01.2011, der den ansatte selv kan bestemme når den vil ta ut pensjon etter fylte 62 år. Utbetalingene vil bli påvirket av opparbeidings tid og forventet gjenstående levetid for hver enkelt ansatt. Den nye AFP ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning som finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosentandel av lønn. Da det per i dag ikke er funnet en pålitelig metode for å beregne forpliktelsen, regnskapsføres ordningen imidlertid som en innskuddsbasert ordning hvor premiebetalinger kostnadsføres løpende. Det er innbetalt 21,9 mill. NOK til denne ordningen i 2016.

Per 01.01.2016 er bedriftens tidligere ekstra ytelsesbaserte pensjonsordning for topledere avsluttet og erstattet med en innskuddsbasert ekstrapensjon. Pensjonsgrunnlaget i ordningen er fast årslønn som overstiger 12G.

Ytelsesplaner - sikrede ordninger

For medarbeidere som hadde mindre enn 10 år til 67 år ved utgangen av 2006 har selskapet en lukket ordning med rett til definerte fremtidige ytelser (ytelsesplan). Den lukkede ordningen har ved utgangen av regnskapsåret 3 aktive medlemmer, i tillegg til 927 pensjonister. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom Storebrand Livsforsikring AS og pensjonsmidlene forvaltes og investeres i samsvar med Storebrands norm.

Ytelsesplaner - usikrede ordninger

I tillegg til de fonderte tjenestepensjonsplanene, har Siemens AS usikrede pensjonsforpliktelser. Disse pensjonsplaner over drift omfatter hovedsakelig pensjonsforpliktelse til aktive og pensjonerte topledere, samt gjenstående forpliktelse av AFP (gammel ordning) og gavepensjon (gammel ordning). De gjenstående forpliktelser av AFP (gammel ordning) og gavepensjon (gammel ordning) er avsluttet i løpet av forretningsåret.

Hoveddelen av de ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser til topledere er i løpet av året avsluttet med utbetaling av pensjonsverdi som har medført en regnskapsmessig gevinst. For aktive topledere er den ytelsesbaserte pensjonsordningen erstattet med innskuddsbasert ordning. Ved utløpet av året gjenstår kun en type ufondert pensjonsordning som utbetales til pensjonerte topledere. Som følge av disse endringene er bedriftens balanseførte pensjonsforpliktelser vesentlig redusert i løpet av året.

(Beløp i 1 000 NOK)	Totalt 2016	Usikret 2016	Sikret 2016	Totalt 2015
Pensjonskostnader ytelsesplaner				
Pensjonsopptjening /service cost	-17 924	-18 368	444	11 189
Rentekostnad av pensjonsforpliktelser	13 056	2 446	10 610	21 197
Avkastning på pensjonsmidler	-10 226	0	-10 226	-15 755
Resultatført pensjonskostnad inkl. AGA	-15 094	-15 922	828	16 631
Aktuarielt tap / gevinst (-)	12 604	2 221	10 383	30 627
Pensjonskostnad ført i Andre inntekter og kostnader	12 604	2 221	10 383	30 627

Pensjonskostnad og pensjonsforpliktelse

(Beløp i 1 000 NOK)	Totalt 2016	Usikret 2016	Sikret 2016	Totalt 2015
Bevegelser i pensjonsforpliktelser				
Pensjonsforpliktelser ved periodens begynnelse	860 829	238 314	622 515	839 497
Årets pensjonsopptjening	2 192	1 748	444	8 128
Rentekostnad på pensjonsforpliktelser	-17 622	-17 622	0	3 061
Rentekostnad av pensjonsforpliktelser	13 056	2 446	10 610	21 197
Avkortning / oppgjør	-2 494	-2 494	0	0
Overdragelse til Healthcare 01.10.2016	-31 246	-6 383	-24 863	0
Arbeidsgiveravgift	-840	0	-840	0
Pensjonsutbetalinger	-210 431	-163 582	-46 849	-61 935
Aktuarielt tap / gevinst (-)	27 025	2 221	24 804	50 882
Pensjonsforpliktelser ved periodens slutt	640 469	54 648	585 821	860 829
Bevegelse i pensjonsmidler				
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	606 750	0	606 750	611 396
Avkastning på pensjonsmidler	10 226	0	10 226	15 755
Overdragelse til Healthcare 01.10.2016	-24 978	0	-24 978	0
Innbetaling til ordningen	5 956	0	5 956	7 953
Pensjonsutbetalinger	-46 849	0	-46 849	-48 609
Aktuarielt tap (-) / gevinst	14 421	0	14 421	20 255
Pensjonsmidler ved periodens slutt	565 526	0	565 526	606 750
Netto pensjonsforpliktelse	74 943	54 648	20 295	254 079

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	i %	2015	i %
Sikret pensjonsforordning er investert som følger:				
Obligasjoner	423 123	75	447 603	74
Fast eiendom	68 282	12	68 808	11
Egenkapital instrumenter	48 487	9	63 408	11
Fond	12 790	2	17 030	3
Bankinskudd	12 844	2	9 901	2
Totalt	565 526	100	606 750	100

	2016	2015
Økonomiske forutsetninger		
Diskonteringsrente	1,42 %	1,78 %
Forventet lønnsregulering	2,25 %	2,50 %
Forventet pensjonsøkning	0,00 %	0,00 %
Forventet G-regulering	2,00 %	2,25 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	1,42 %	1,78 %

Aktuarielle forutsetninger:

Øvrige aktuariemessige forutsetninger er lagt til grunn i beregningene, som f. eks. dødelighetstabell K-2013, samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringsens Hovedorganisasjon. Det er videre forutsatt en fratredelsehyppighet som avtrappes fra 8 % for aldersgruppen 20 - 29 år og ned til 0 % for 60-åringer og eldre. Fratredelsehyppighet angir hvor stor andel av arbeidsstokken som antas å slutte frivillig i løpet av ett arbeidsår.

(Beløp i 1 000 NOK)	Pensjonsforpliktelse (DBO)	
	Økning	Reduskjon
Økonomiske forutsetninger		
Diskonteringsrente (0,5% endring)	-31 165	33 748
Forventet lønnsregulering (0,5% endring)	3	-1
Forventet pensjonsøkning (0,5% endring)	34 069	0

Note 17 Andre langsiktige forpliktelser

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Andre langsiktige forpliktelser		
Personalavsetning for langtjenestid	15 796	20 519
Finansielle leieavtaler	12 761	13 991
Avsetning for ledige lokaler	90 830	33 068
Garantiavsetning	29 800	24 074
Øvrige langsiktige forpliktelser	22 857	29 611
Sum	172 044	121 263

Oversikten viser bokført verdi av forpliktelser med forfall senere enn ett år etter balansedagen.

Note 18 Annen kortsiktig gjeld

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Annen kortsiktig gjeld		
Lønn og feriepenger	212 275	254 096
Forskuddsfakturerte servicekontrakter	3 467	32 348
Avsetning for forpliktelser	54 804	66 761
Forskuddsfakturert produksjon prosjekter (jf. note 19)	484 850	471 898
Valutaderivate med negativ verdi (jf. note 20)	25 196	97 869
Omstrukturingsavsetning	1 102	26 102
Øvrig kortsiktig gjeld	25 483	14 176
Sum	807 179	963 249

	Tapskontrakter	Andre	Sum
Avsetning for forpliktelser			
Per 01.10.2015	27 929	38 832	66 761
Avsatt	10 751	129 999	140 750
Oppløst	-22 071	-108 594	-130 665
Benyttet avsetning	-5 524	-16 518	-22 042
Per 30.09.2016	11 085	43 719	54 804

Note 19 Langsiktige tilvirkningskontrakter

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Igangværende prosjekter		
Inntektsført	3 830 852	7 833 115
Kostnader	-3 474 222	-7 042 237
Netto resultatført	356 630	790 878
Inntekt fra prosjekter	2 518 031	3 353 603
Estimert gjenværende produksjon på tapsprosjekter	48 006	423 727
Opptjente ikke fakturerte inntekter inkludert i andre kortsiktige fordringer fra tilvirkningsprosjekter som er ført etter løpende avregning. (jf. note 14)	192 423	353 998
Forskuddsfakturerte produksjon inkludert i annen kortsiktige fordringer fra tilvirkningsprosjekter som er ført etter løpende avregning (jf. note 18)	484 850	471 898

Forventet tap på prosjekter kostnadsføres i sin helhet som avsetning og denne reduseres i takt med fremdrift i prosjektet/realisering av tapene.

Prosjektrisiko og usikkerhet

Kontraktene til Siemens AS er i stor grad langsiktige, der mange er kontrakter til fastpris basert på anbud. Forsinkelser, kvalitetsmangler eller økning i prosjektkostnader kan resultere i kostnader som ikke dekkes inn av inntektene fra det aktuelle prosjektet. Dersom et prosjekt er identifisert som tapsbringende, føres det avsetninger for forventede fremtidige tap. Regnskapsmessig behandling er basert på beste estimat ved slutten av regnskapsperioden. Omstendigheter og informasjon kan endre seg i etterfølgende perioder, og endelig utfall kan derfor bli bedre eller dårligere enn hva vurderingene gjort på tidspunktet for utarbeidelsen av regnskapet tilsa.

Note 20 Valutaderivater og finansielle instrumenter

Basert på gjeldende retningslinjer skal 75% - 100% av fremtidige kontantstrømmer og posisjoner i utenlandsk valuta sikres gjennom bruk av terminkontrakter og opsjoner. Det ligger et sikringsorientert syn til grunn for bruk av finansielle instrumenter gjennom motpost i underliggende forretningsmessige kontantstrømmer.

Siemens AS har signifikant valutaeksponering knyttet til innkjøp og salg i EUR, SEK og USD. Det kan i tillegg benyttes opsjoner for å sikre seg mot svingninger i prosjekters tilbudsfasen. Siemens AS sikrer seg mot råvareeksponering ved å benytte finansielle terminkontrakter. Alle sikringsforretninger foretas mot Siemens AG.

Siemens AS har ingen finansielle instrumenter knyttet til renteeksponering.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Følgende beløp relatert til valutasikringskontrakter er regnskapsført som finansinntekt/-kostnad i regnskapsåret		
Realisert inntekt gevinst / tap (-) fra utløpte sikringskontrakter	-63 770	-36 248
Akkumulert gevinst / tap (-) som ikke er reversert fra egenkapitalen	15 939	-15 471
	2016	2015
Følgende beløp relatert til valutasikringskontrakter er regnskapsført mot andre inntekter og kostnader (justert for utsatt skatt)		
Urealisert gevinst / tap (-) ført i regnskapsåret	55 087	-43 073
Akkumulert gevinst / tap (-) som ikke er reversert fra egenkapitalen	2 114	-52 973

Valutaderivater og finansielle instrumenter

Valutaterminer (motposisjon NOK)	Valutabeløp	Beløp i NOK	Avtalt snittkurs	Kurs per 30.09.2016	Gj.snittlig gjenstående løpetid i dager
Oversikt over urealiserte valuta-terminer per 30.09.2016					
Salg DKK	160	200	1,249	1,206	31
Kjøp DKK	411	482	1,173	1,206	198
Salg EUR	120 428	1 125 204	9,343	8,987	249
Kjøp EUR	71 055	660 954	9,302	8,987	155
Salg GBP	1 274	13 670	10,728	10,437	56
Kjøp GBP	2 416	27 192	11,256	10,437	90
Salg PLN	663	1 377	2,075	2,081	91
Kjøp PLN	2 028	4 306	2,123	2,081	48
Salg SEK	69 637	68 585	0,985	0,934	106
Kjøp SEK	62 739	61 911	0,987	0,934	102
Salg SGD	0	0	0	5,899	0
Kjøp SGD	314	1 871	5,960	5,899	61
Salg USD	32 401	267 950	8,270	8,052	313

	2016	2015
Virkelig verdi av derivatene som er bokført i balansen per 30.09.2016		
DKK	24	587
EUR	13 904	-8 722
GBP	-1 571	1 248
PLN	-94	0
SEK	361	83
SGD	-18	110
USD	5 119	-25 513
Sum	17 725	-32 206
Positive beholdninger: Kortsiktig andel	39 290	66 995
Positive beholdninger: Langsiktig andel	6 238	16 236
Negative beholdninger: Kortsiktig andel	-25 196	-97 869
Negative beholdninger: Langsiktig andel	-2 607	-17 568
Sum	17 725	-32 206

(jf. tabellen for valutaderivater og finansielle instrumenter)

Virkelig verdi for sikringsinstrumenter fastsettes ved at differansen mellom balansedagens kurs og avtalt kurs multipliseres med det sikrede beløpet i fremmed valuta og diskonteres. Det innkalkuleres et administrasjonsgebyr til utsteder av sikringsinstrumentet (Siemens AG).

I resultatregnskapet føres verdivurdering og oppgjør av sikringskontrakter under finanskostnad og -inntekt. I balansen føres verdien av åpne sikringskontrakter under andre kort- eller langsiktige fordringer eller annen kort- eller langsiktig gjeld. Andelen langsiktig positiv beholdning utgjør 6,2 mill. NOK og langsiktig negativ beholdninger 2,6 mill. NOK

Siemens AS benytter sikringsbokføring (Cash Flow Hedge Accounting) for større kontantstrømmer. Formålet med sikringsføringen er å unngå resultatfeber av urealisert gevinst eller tap av sikringsinstrumentet. Sikringseffektiviteten måles løpende og dokumenteres i henhold til krav for bruk av sikringsbokføring. Dersom kravene til bruk av sikringsbokføring ikke er oppfylt, følger bokføringen av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet sine respektive vurderingsregler.

Ved sikring av kontantstrømmer (Cash Flow Hedge Accounting) bokføres urealiserte gevinster og tap av sikringsinstrumentet mot egenkapitalen. Det beregnes utsatt skatt på avsetning direkte mot egenkapitalen. Andre sikringskontrakter som ikke klassifiseres som sikringsbokføring føres som virkelig verdi over resultatet.

Per 30.09.2016 er det ingen vesentlig ineffektive sikringer.

Valutaderivater og finansielle instrumenter

Perioder når sikrede kontantstrømmer i utenlandsk valuta, klassifisert som sikringsbokføring (Cash Flow Hedge Accounting), antas å ha effekt på resultatet

(Beløp i 1 000 NOK)	2017	2018	2019	2020
Tidspunkt for når sikrede kontantstrømmer forventes å bli reklassifisert fra egenkapital til resultatet				
Beløp	13 380	1 263	584	401

Følgende beløp relatert til råvaresikringskontrakter er regnskapsført som finansinntekt / -kostnad i regnskapsåret

(Beløp i 1 000 NOK)	2016	2015
Realisert inntekt fra utløpte sikringskontrakter	0	711
Urealisert gevinst/tap (-) fra verdivurdering av sikringskontrakter	0	-523

Finansielle Instrumenter etter kategori

(Beløp i 1 000 NOK)	Utlån og fordringer	Derivater benyttet til sikringsformål	Sum
Eiendeler per 30.09.2016			
Andre langsiktige fordringer	12 505	6 240	18 745
Kundefordringer	735 908	0	735 908
Andre kortsiktige fordringer	369 763	39 290	409 053
Sum	1 118 176	45 530	1 163 706

(Beløp i 1 000 NOK)	Utlån og fordringer	Derivater benyttet til sikringsformål	Sum
Eiendeler per 30.09.2015			
Andre langsiktige fordringer	15 554	16 236	31 790
Kundefordringer	826 068	0	826 068
Kortsiktige fordringer konsernkontosystemet	201 007	0	201 007
Andre kortsiktige fordringer	575 500	66 995	642 495
Sum	1 618 129	83 231	1 701 310

(Beløp i 1 000 NOK)	Andre finansielle forpliktelser	Derivater benyttet til sikringsformål	Sum
Forpliktelses per 30.09.2016			
Andre langsiktige forpliktelses	169 437	2 607	172 044
Leverandørgjeld	242 542	0	242 542
Kortsiktig gjeld konsernkontosystemet	26 753	0	26 753
Forskudd fra kunder	11 592	0	11 592
Annen kortsiktig gjeld	781 982	25 196	807 179
Sum	1 232 307	27 803	1 260 110

(Beløp i 1 000 NOK)	Andre finansielle forpliktelses	Derivater benyttet til sikringsformål	Sum
Forpliktelses per 30.09.2015			
Andre langsiktige forpliktelses	129 797	17 568	147 365
Leverandørgjeld	278 649	0	278 649
Forskudd fra kunder	47 023	0	47 023
Annen kortsiktig gjeld	839 278	97 869	937 147
Sum	1 294 747	115 437	1 410 184

Note 21 Finansiell markedsrisiko

Siemens AS sikrer seg mot valuta- og råvareeksponering ved å benytte finansielle terminkontrakter mot Siemens AG. Derimot har Siemens AS ingen finansielle instrumenter knyttet til rentebærende poster. På grunn av Siemens AGs gode likviditet har Siemens AS liten likviditetsrisiko. Kundefordringer blir fortløpende vurdert ut fra endring i markedsforhold og ledelsens vurdering, vi anser at dette er tatt høyde for i avsetning for tap på fordringer (jf. note 12).

Valuta- og råvarerisiko samt anvendelse av finansielle instrumenter er omtalt i note 20.

Note 22 Transaksjoner nærstående partner

(Beløp i 1 000 NOK)		2016	2015
Salg			
Siemens Pte. Ltd.	Siemens selskap	105 583	86 572
Siemens International Trading Ltd., Shanghai	Siemens selskap	83 279	224 157
Siemens Wind Power A/S	Siemens selskap	62 411	35 513
Siemens plc	Siemens selskap	24 753	33 607
Siemens Industry Inc.	Siemens selskap	18 044	64 677
Siemens Ltd., Seoul	Siemens selskap	16 052	13 816
Siemens AG - DF/PD, Nürnberg	Siemens selskap	13 585	18 385
Siemens Healthcare AS	Siemens selskap	11 852	0
Siemens Energy Inc. (US) - Oil& Gas	Siemens selskap	11 495	22 787
Øvrige		51 293	101 899
Sum		398 347	601 413

(Beløp i 1 000 NOK)		2016	2015
Kjøp			
Siemens AG	Siemens selskap	915 059	1 107 628
Siemens Wind Power A/S	Siemens selskap	294 341	63 963
Siemens Schweiz AG	Siemens selskap	61 884	53 338
Siemens plc	Siemens selskap	49 852	60 756
Siemens Industry Inc.	Siemens selskap	39 698	7 191
Siemens Nederland N.V.	Siemens selskap	47 688	17 738
Siemens Industrial	Siemens selskap	39 095	36 585
Siemens AG Oesterreich	Siemens selskap	37 064	51 324
Koncar-Energetski Transformers d.o.o.	Siemens selskap	26 605	19 431
Siemens Electric Machines s.r.o.	Siemens selskap	24 019	102 220
Siemens Sanayi Ve Ticaret AS	Siemens selskap	16 382	17 227
PT. Siemens Indonesia	Siemens selskap	14 517	158
Telecomunicación Electrónica	Siemens selskap	12 597	60 779
Øvrige		108 242	514 908
Sum		1 687 043	2 113 247

Kjøp og salg til nærstående parter gjelder forretningsmessige transaksjoner. Kjøp og salg mellom nærstående parter relaterer seg hovedsakelig til prosjektsamarbeid. Det er også noe kostnadsallokeringer i forbindelse med bruk av fellestjenester i konsernet.

Siemens AS har ingen mellomværende i konsernet hva gjelder gjeld og fordringer da kjøp og salg blir trukket rett fra cash poolen i konsernet. (jf. note 13)

Konsernregnskapet for Siemens AG kan fås oversendt ved å benytte følgende adresse: Siemens AG, Wittelsbacherplatz 2, D-80333 Munich, Germany. <http://www.siemens.com>

Note 23 Offentlige tilskudd

Siemens AS har i 2013 blitt innvilget tilskudd i forbindelse med DEMO 2000 fra Norsk Forskningsråd. Tilskuddet vil redusere påløpte prosjektkostnader som innebærer en nettoføring. Innvilget tilskudd er totalt 4,5 mill. NOK og vil bli betalt ut løpende og etterskuddsvis. Prosjektet eies av divisjonen Oil&Gas og vil strekke seg over 2015, 2016 og 2017 med hovedvekten i regnskapsåret 2015. Størrelsen på tilskuddet for regnskapsåret 2016 er 753 377 NOK. Tilskuddet gis løpende basert på rapporter for påløpte prosjektkostnader.

Tilskuddet er et brukerstyrt innovasjonsprogram som forutsetter 50% medfinansiering fra næringslivet. Innovasjonsprogrammet skal stimulere til FoU satsning i næringslivet, og er således et virkemiddel som skal øke næringslivets egen FoU innsats. Det er ingen betingede forpliktelser utover at man må dokumentere påløpte prosjektkostnader som har dannet grunnlaget for det innvilgede tilskuddet.

Note 24 Andre ikke balanseførte forpliktelser

Ikke balanseførte forpliktelser

Siemens AS har følgende ikke balanseførte forpliktelser fordelt på følgende kategorier ved utgangen av forretningsåret 2016.

Pantstillelser og garantiansvar

(Beløp i 1 000 NOK)

	2016	2015
Garantiansvar		
Garantier stilt av ekst. finansinstitusjoner	562 565	650 037
Garantier stilt av ekst. finansinstitusjoner for Siemens Healthcare AS (tidligere Siemens Healthcare Diagnostics AS)	7 968	2 500
Sum garantiansvar	570 533	652 537

Siemens AS har garantiansvar pålydende 571 mill. NOK, der garantiene er utstedt av eksterne finansinstitusjoner. Garantiene gjelder forpliktelser overfor myndigheter og kontraktsmotparter, inkludert garantier med kausjonsansvar for Siemens Healthcare AS og eksterne selskap.

Siemens AS har tinglyst en avtale om factoring etter pantlovens § 4 - 10, avtalen gjelder avhendelse av enkle pengekrav i næringsvirksomheten og gjelder for et beløp opp til 80 millioner kroner. Tinglysningen er gjort til fordel for Kredittanstalt für Wiederaufbau og er gjort i forbindelse med prosjektfinansiering.

Leiekontrakter

Driftsleiekontrakter

Siemens AS leier kontor- og produksjons/lagerbygg 17 ulike steder i landet. Selskapet har inngått avtale om leie av bygg i Østre Aker vei 88. Leieavtalen løper i 12 år med virkning fra 15.12.2013. Etter utløpet av leieperioden har Siemens AS opsjon på forlengelse av avtalen til markedsleie på 10 + 10 år. Leielokaler i Stavanger og Bergen løper til 2027, de andre leieavtalene har 1 - 5 års løpetid.

Selskapet har inngått leasingavtaler av personbiler og varebiler med tre til fem års løpetid.

	Innen 1 år	2-3 år	4-5 år	etter 5 år	Total
Rest. est. leiebetalinger til forfall					
Husleie og leie av andre lokaler	85 019	159 939	164 742	410 993	820 693
Leasing av biler	3 176	3 196	766	0	7 138
Sum	88 195	163 135	165 508	410 993	827 831

	2016	2015
Kostnader driftsleiekontrakter		
Kontor og lagerbygg	91 330	95 296
Biler	6 355	7 941
Sum	97 685	103 237

Andre ikke balanseførte forpliktelser

Finansielle Leieavtaler

Siemens AS har inngått en finansiell leieavtale i januar 2015 om leie av bygg i Ternetangen 61, Bømlo, som løper i 10 år.

	Innen 1 år	2-3 år	4-5 år	etter 5 år	Total
Rest. est. leiebetalinger til forfall					
Minimum leasing betaling	2 380	4 760	4 760	7 469	19 369
Nåverdi av minimum leasing betaling	1 975	3 467	2 908	3 649	11 999

Note 25 Aksjeverdibasert betaling

Ledende personer i Siemens AS får tildelt opsjoner fra Siemens AG. Perioden fra tildeling til utøvelse er 3 år. Opsjonskostnaden resultatføres i Siemens AS. Siemens AS blir belastet forventet månedlig kostnad på opsjonene fra Siemens AG på tildelingstidspunktet. Den kostnaden bygger opp en gjeld i Siemens AS til Siemens AG. Kostnaden er basert på virkelig verdi av opsjonene på balansedagen. På utøvelsetidspunktet blir den faktiske verdien på opsjonene lagt til grunn. Dette danner grunnlag for den endelige kostnaden fakturert fra Siemens AG.

Den norske marginals-katten blir utregnet og betalt til norske skattemyndigheter mens resten av beløpet blir utbetalt til den ansatte fra Siemens AS. Total kostnadsføring for disse opsjonene er ført under lønnskostnader. I forretningsåret 2016 utgjorde dette 1,4 mill. NOK. Bokført forpliktelse utgjør 6,3 mill. NOK.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016		2015	
	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Opsjoner	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Opsjoner
Per 01.01.		20 692		16 320
Tildelt	57,17	6 468	52,09	4 693
Bortfalt	54,61	-3 146		0
Utøvd	52,72	-3 977	64,89	-321
Utløpt	61,10	-370		0
Per 30.09.		19 667	80,88	20 692*

*hvorav 3 094 ble overført som resultat av fisjonen.

(Beløp i 1 000 NOK)	2016		Antall opsjoner	
	Utløpsdato	Utøvelseskurs EUR per aksje	2016	2015
Tildelinger				
2012	des. 16	53,96	6 142	6 142
2013	nov. 17	71,23	3 987	3 987
2014	aug. 18	65,81	3 108	3 108
2015	jan. 19	59,42	2 703	2 703
	nov. 19	58,42	6 468	
Sum			22 408	15 940

Aksjeopsjoner til ansatte

Hvert forretningsår får alle ansatte i Siemens konsernet tilbud om kjøp av Siemens aksjer gjennom programmet Share Matching Plan. Ansatte som går inn på avtalen blir trukket et fast månedlig lønnsstrek fra 0 - 5 % av bruttolønn.

Beløpet investeres påfølgende måned i Siemensaksjer. Etter en opptjeningsperiode på tre år gis det fra Siemens én gratis aksje for hver tredje aksje den ansatte eier. Siemens AS blir kvartalsvis belastet kostnaden for administrasjon av Share Matching Plan i tillegg til den fjerde aksjen de ansatte får etter tre år. For forretningsåret 2016 beløp kostnaden seg til 0,9 mill. NOK.

Aksjeverdbasert betaling

(Beløp i 1 000 NOK)	2016		2015	
	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Antall	Gj.snittlig kurs EUR per aksje	Antall
Per 01.01.		3 436		3 879
Tildelt	66,01	1 474	69,43	1 051
Bortfalt	58,68	-1 091	47,26	-936
Utvod	54,68	-256	55,77	-558
Utløpt	67,30	-282		0
Per 30.09.		3 281		3 436

(Beløp i 1 000 NOK)	2016		Antall opsjoner	
	Utløpsdato	Utevelseskurs EUR per aksje	2016	2015
Tildelinger				
2012	jan. 15	47,26	1 200	1 200
2013	jan. 16	54,68	1 661	1 661
2014	jan. 17	73,00	1 206	1 206
2015	jan. 18	69,43	1 051	1 051
2016	jan. 19	58,68	1 474	
Sum			6 592	5 118

D.1 Revisjonsberetning

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6 NO-0191 Oslo
Postboks 1186 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret NO 076 389 357 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

Fax: +47 24 00 24 01

www.ey.no

Medlemmer av Den norske revisorforening

Til generalforsamlingen i
Siemens AS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Siemens AS, som består av oppstilling over finansiell stilling per 30. september 2016, oppstilling over totalresultat og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Siemens AS avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 30. september 2016 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

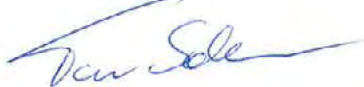
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 5. desember 2016
ERNST & YOUNG AS

Tore Sørli
statsautorisert revisor

D.2 Siemens adresser i Norge

Hovedkontor Oslo

Østre Aker vei 88
0596 Oslo
Postadresse:
Postboks 1
0613 Oslo
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 22 63 38 05

Bergen

Kanalveien 5
5068 Bergen
Postadresse:
Postboks 6215
5893 Bergen
Tlf. +47 55 17 66 00
Faks +47 55 17 69 00

Trondheim

Bratsbergveien 5
7037 Trondheim
Postadresse:
7493 Trondheim
Tlf. +47 73 95 90 00
Faks +47 73 95 90 70

Øvrige adresser til Siemens-kontorer

Agder avd. Kristiansand

Narvika 5
4633 Kristiansand S.
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 38 14 54 66

Bømlo

5420 Rubbestadneset
Tlf. +47 53 42 86 00

Elverum

Kirkeveien 2
2406 Elverum
Postboks 244
2402 Elverum
Tlf. +47 22 63 30 00

Haugesund

Stølsmyr 20
5542 Karmsund –
Karmøy Kommune
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 52 70 51 80

Helgeland avd. Mo i Rana

Svenskeveien 20
8622 Mo i Rana
Tlf. +47 75 12 73 60
Faks +47 75 12 73 90

Kongsberg

Kirkegårdsveien 45
3616 Kongsberg
Postboks 375
3604 Kongsberg
Tlf. +47 32 28 61 10
Faks +47 32 28 61 11

Porsgrunn

Hydrovegen 6, 4 etg
3933 Porsgrunn
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks IS +47 22 63 46 60
Faks BT +47 22 63 46 70

Stavanger

Gamle Forusvei 1
Postboks 8036 Postterminalen
4068 Stavanger
Tlf. +47 51 82 70 70
Faks +47 51 82 70 30

Tromsø

Strandveien 144B
9006 Tromsø
Postboks 6130
9291 Tromsø
Tlf. +47 22 63 30 00
Fax +47 22 63 46 88

Østfold

Sundløkkaveien 75
1659 Torp
Tlf. +47 22 63 30 00
Faks +47 22 63 49 80
Ågotnes
Cost Center Base
5347 Ågotnes

Ågotnes

Cost Center Base
5347 Ågotnes

